

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“), Limbová 3, Limbach (spolu ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie:

i) základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 79/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“);

ii) základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 354/2016 z 30. novembra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“);

iii) základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, ako aj čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 22/2020 z 20. júna 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi napadnutého konania na strane navrhovateľov vedeného pred okresným súdom na základe návrhu podaného 9. októbra 2013, ktorým sa domáhali náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy proti žalovanej Slovenskej republike, ktorá mala vzniknúť v dôsledku nesprávneho úradného postupu okresného súdu v inom konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 38/2011. O návrhu sťažovateľov rozhodol okresný súd rozsudkom z 26. apríla 2016 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“), ktorým návrh zamietol a žalovanej strane nepriznal náhradu trov konania. Odvolaniu sťažovateľov podanému proti rozsudku okresného súdu nebolo vyhovené, krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu a priznal žalovanej strane náhradu trov odvolacieho konania. Dovolanie sťažovateľov podané proti napadnutému rozsudku krajského súdu bolo odmietnuté napadnutým uznesením najvyššieho súdu podľa § 447 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

3. V ústavnej sťažnosti sťažovatelia namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Podľa sťažovateľov krajský súd napadnutým rozsudkom priznal žalovanej strane nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania s tým, že o sume náhrady trov odvolacieho konania rozhodne okresný súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Napadnutý rozsudok bol sťažovateľom doručený 14. februára 2018 (nadobudol právoplatnosť). Okresný súd však ku dňu podania ústavnej sťažnosti o sume trov odvolacieho konania nerozhodol, a teda napadnuté konanie nie je ako celok právoplatne skončené a stav právnej neistoty sťažovateľov trvá. Sťažovatelia, odkazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), zastávajú názor, že v napadnutom konaní došlo k porušeniu ich označených práv, keďže okresný súd za viac ako 2 roky a 6 mesiacov o trovách odvolacieho konania nerozhodol. Podľa sťažovateľov tak napadnuté konanie celkovo trvá viac ako 7 rokov a 9 mesiacov.

4. V súvislosti s namietaným porušením označených práv krajským súdom a najvyšším súdom sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentujú tým, že im prvoinštančný súd, ako aj odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby v napadnutom konaní plnohodnotne uskutočňovali a realizovali ich procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces, keďže s nimi nebolo riadne konané pred všeobecnými súdmi. Podľa sťažovateľov bolo porušené ich právo na zákonný a nestranný súd, keďže v konaní pred súdom prvej inštancie rozhodovala zaujatá sudkyňa, ktorá síce namietla svoju zaujatosť, ale krajský súd rozhodol uznesením z 28. februára 2014 tak, že ju nevytlúčil z konania, pričom sťažovateľom neumožnil vyjadriť sa k námietke zaujatosti sudkyne a tiež ich nepoučil o ich procesných právach a povinnostiach. Podľa sťažovateľov krajský súd nesprávne posúdil ich odvolanie, keď o ňom rozhodoval podľa Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016, pričom odvolanie podali sťažovatelia ešte 29. júna 2016. Namietajú, že krajský súd sa dôsledne nevysporiadal s diskriminačným konaním okresného súdu majúcim za následok porušenie práva rovnosti a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku zanedbania všeobecnej poučovacej povinnosti. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti predostreli aj námietku, že im postupom krajského súdu v odvolacom konaní bola odňatá možnosť riadne konať, keďže napriek tomu, že v odvolaní proti rozsudku okresného súdu oznámili na účely komunikácie svoju emailovú adresu na doručovanie písomností, krajský súd ich o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku v ich právnej veci elektronickými prostriedkami neupovedomil.

K porušeniu označených práv najvyšším súdom sťažovatelia argumentujú, že všetky uvedené procesné pochybenia namietali aj v rámci podaného dovolania a subsumovali ich pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) a f) CSP. Najvyšší súd ako súd dovolací sa však podľa názoru sťažovateľov s nimi riadne a ústavne konformne nevysporiadal.

5. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd v ich veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny, práva

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, označené rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a vrátil vec sťažovateľov krajskému súdu a najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a priznal tiež sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia, ako aj primerané finančné zadost'učinenie v sume 7 000 €.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd

skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

14. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 36 ods. 3 listiny každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup.

15. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

16. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

17. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

18. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré bolo podľa ich názoru poznačené zbytočnými prietahmi. Taktiež namietajú porušenie svojich označených základných práv zaručených ústavou a listinou a práv zaručených dohovorom napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu. V rámci predostretej argumentácie prezentujú výhrady proti procesnému postupu okresného súdu

pri prejednávani ich právnej veci a postupu krajského súdu v odvolacom konaní, keď podľa mienky sťažovateľov je procesný postup konajúcich súdov poznačený vadami majúcimi intenzitu porušenia v ústavnej sťažnosti označených práv, ktoré neboli najvyšším súdom ako súdom dovolacím korigované.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým konaním okresného súdu

19. Vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný, sťažovatelia namietajú postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 79/2013 v podstate od začatia konania, pričom v odôvodnení ústavnej sťažnosti predostierajú predovšetkým problém spojený s tým, že okresný súd v napadnutom konaní nerozhodol o sume trov odvolacieho konania, čím spôsobil zbytočné prietahy a pretrvávanie stavu právnej neistoty sťažovateľov.

20. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

21. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

22. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky fázy súdneho konania smerujúceho k urovnaniu sporu o občianskom práve alebo záväzku skončili v primeranej lehote, a to vrátane fáz nasledujúcich po rozhodnutí v merite veci (napr. rozsudok EŠLP vo veci Hornsby v. Grécko z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91).

23. Ústavný súd pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizujú reálnu možnosť zbytočných prieťahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 109/03, I. ÚS 103/2016), resp. ak argumenty v sťažnosti nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09, I. ÚS 188/2019, II. ÚS 238/2020).

24. V danej veci považuje ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh, ale predovšetkým z obsahu súdneho spisu okresného súdu, ktorý si zadovážil, za preukázané, že okresný súd postupoval v konaní plynulo a efektívne, nariad'oval pojednávania v krátkych intervaloch a reagoval na procesné úkony sťažovateľov bez zbytočného odkladu. V napadnutom konaní rozhodol okresný súd rozsudkom z 26. apríla 2016, ktorý v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 14. februára 2018. Dovolanie podané sťažovateľmi proti napadnutému rozsudku krajského súdu bolo najvyšším súdom odmietnuté napadnutým uznesením z 20. júna 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. júla 2020, teda ešte pred podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd pri posudzovaní postupu okresného súdu zohľadnil skutočnosť, že napadnuté konanie na súde prvej inštancie vo veci sťažovateľov bolo v čase

doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (25. augusta 2020, pozn.) právoplatne skončené.

25. Ústavný súd preskúmal celé konanie okresného súdu, rešpektujúc judikatúru EŠLP, pretože primeranosť lehoty sa musí vzťahovať aj na fázy konania nasledujúce po meritórnom rozhodnutí. Po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej prebiehalo v tomto prípade ešte dovolacie konanie, ktoré bolo právoplatne skončené 27. júla 2020. Následne okresný súd vydal 9. októbra 2020 uznesenie, ktorým žalovanej strane náhradu trov odvolacieho konania neurčil, pretože si ich neuplatnila a „*ani z doterajšieho priebehu konania nevyplýva, žeby žalovanému trovy odvolacieho konania vznikli (napr. z titulu zaplateného súdneho poplatku, právneho zastúpenia atď.)*“.

26. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní ani s ohľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania v spojení aj s rozhodnutím o sume trov konania nemá vplyv na zmenu hmotnoprávneho postavenia sťažovateľov (s prihliadnutím aj na vedomosť sťažovateľov o tom, že žalovaný nie je v konaní zastúpený advokátom, ale povereným zamestnancom a je oslobodený od súdnych poplatkov, ktorá bola vopred potenciálne známa) a nevyznačuje sa prietiahmi takej intenzity, ktoré by zakladali možnosť porušenia označených práv sťažovateľov.

27. Ústavný súd uzatvára, že postup okresného súdu v napadnutom konaní možno hodnotiť ako efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty sťažovateľov a ich právna istota bola nastolená v čase pred podaním ústavnej sťažnosti. Uznesenie vyčísľujúce priznané trovy konania protistrany bolo síce vydané s časovým odstupom po nastolení právnej istoty v merite, avšak tento odstup bol spôsobený konaním o dovolaní sťažovateľov a uznesenie samotné nebolo spôsobilé privodiť ujmu na právach sťažovateľov v ústavne relevantnej intenzite.

28. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny

a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

29. Vzhľadom na § 124 poslednú vetu zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu.

30. Ústavný súd môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

31. Pri posúdení napadnutého rozsudku krajského súdu (v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu) nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či malo alebo nemalo byť odvolaniu sťažovateľov vyhovené. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľov vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

32. Ústavný súd sa pri posúdení ústavnej sťažnosti sťažovateľov oboznámil aj s obsahom odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré bolo podkladom pre právny záver o nevyhovení odvolaniu sťažovateľov, tiež s odôvodnením rozsudku

okresného súdu, s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj s relevantnou právnou úpravou, ktorá bola v právnej veci sťažovateľov aplikovaná.

33. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu (v spojení s odôvodnením prvoinštančného rozsudku) bez toho, aby bolo potrebné dôvody rozhodnutia všeobecných súdov ďalej analyzovať, keďže sú podľa názoru ústavného súdu dostatočne výpovedné, možno vyvodiť, že krajský súd sa námietkami sťažovateľov zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovatelia v tomto konaní dostali odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Napadnutý rozsudok krajského súdu je zdôvodnený riadne a presvedčivo, nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery citovaného rozhodnutia krajského súdu, ktoré sú v nevyhnutnej miere v potrebnom rozsahu odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

34. Závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku krajského súdu nemožno kvalifikovať ako arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné vo vzťahu k sťažovateľmi označeným právam podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým porušením označených práv a rozhodnutím krajského súdu.

III.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

35. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľov, ktorou spochybňujú správnosť záveru najvyššieho súdu o (ne)prípustnosti dovolania, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v súlade s ktorou otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí (v zásade) do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie

do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je v zásade otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 471/2017).

36. Pravidlá o prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Uvedené pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok ESĽP z 28. 10. 1998). Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom (m. m. IV. ÚS 35/02). Postup konajúceho súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa (m. m. III. ÚS 804/2016, II. ÚS 465/2017, I. ÚS 156/2018, II. ÚS 153/2019).

37. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v prvom rade vyplýva, že najvyšší súd sa neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľov, ale ako dovolací súd ich dovolanie riadne preskúmal so zreteľom na uplatnené dovolacie dôvody podľa § 420 písm. e) a f) CSP, pričom dospel k záveru, že dovolanie z týchto dôvodov nie je procesne prípustné. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu preto (na rozdiel od názoru sťažovateľov) nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na spravodlivý súdny proces. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v napadnutom uznesení zrozumiteľne a presvedčivo vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel, a tie sú z ústavnoprávneho hľadiska udržateľné.

38. K námietke sťažovateľov o porušení ich práv na zákonný a nestranný súd najvyšší súd uviedol, že vo veci na súde prvej inštancie rozhodovala zákonná sudkyňa, ktorá v minulosti ako predsedníčka súdu rozhodovala vo veci ich sťažnosti na prietahy v predchádzajúcom konaní vedenom na okresnom súde a ktorá po pridelení veci bezodkladne oznámila tieto skutočnosti o posúdení jej zaujatosti. O vznesenej námietke

zaujatosti bolo rozhodnuté predsedníčkou okresného súdu tak, že nepovažovala za dôvodné pochybovať o nezaujatosti zákonnej sudkyne a následne uznesením krajského súdu bolo rozhodnuté, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto veci. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľom riadne doručené. Podľa najvyššieho súdu je „*nepochybné, že žalobcovia ako strana sporu nevyužili svoje právo namietať zaujatosť sudcu, o ktorom boli poučení súdom prvej inštancie v zmysle poučovacej povinnosti súdu o procesných právach a povinnostiach, napr. spolu s predvolaním na nariadené termíny pojednávania. Tvrdenia žalobcov v dovolaní, že nemali vedomosť o oznámení a obsahu skutočností, pre ktoré sa zákonná sudkyňa cítila byť zaujatá, dovolací súd nepovažoval za opodstatnené, lebo dôvod vznesenej námietky zaujatosti zákonnou sudkyňou vyplýva z obsahu uznesenia nadriadeného súdu. Nejedná sa o podanie strany v spore, ktoré by malo byť doručované a ku ktorému by sa mali právo vyjadriť. Navyše strany majú právo uplatniť námietku zaujatosti proti sudcovi z dôvodov uvedených v ustanovení § 49 CSP pre jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorú je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na opakované námietky zaujatosti podané z toho istého dôvodu sa neprihliada, ak už o nich rozhodol nadriadený súd (§ 53 CSP).*

Zákonná sudkyňa v danej veci nerozhodovala vo veci samej, len posudzovala opodstatnenosť podanej sťažnosti v inej prejednávanej veci ako predsedníčkou súdu. Po pridelení tejto veci na prejednanie a rozhodnutie elektronicky v zmysle platného rozvrhu práce, oznámila skutočnosti, ktoré by mohli vzbudzovať pochybnosti o jej nezaujatosti, o ktorých bolo rozhodnuté procesným postupom vyplývajúcim v tom čase z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, preto nie je dôvodný.“

39. Vo vzťahu k formulovanej námietke sťažovateľov o odňatí možnosti konať, ktorú opierajú o tvrdenie nerešpektovania § 219 ods. 3 CSP, pretože krajský súd ich neupovedomil o verejnom vyhlásení rozsudku na ich mailovej adrese, ústavný súd v prvom rade poukazuje na body 21 a 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia, kde najvyšší súd uviedol: „*Z obsahu spisu vyplýva, že termín verejného vyhlásenia rozhodnutia odvolacím*

súdom bol oznámený štandardným spôsobom a to oznámením o mieste a čase vyhlásenia rozhodnutia bez nariadenia pojednávania na úradnej tabuli súdu dňa 24. novembra 2017 (č. l. 113 spisu). Ústavná požiadavka verejného vyhlásenia rozsudku v spojení s právom na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods.1 a čl. 142 ods. 3 ústavy bola splnená, lebo pre naplnenie dikcie princípov spravodlivého konania je nepochybné, že došlo k verejnému vyhláseniu rozsudku a o mieste a čase jeho verejného vyhlásenia boli verejnosť i strany riadne upovedomené. Riadnym upovedomením sa má na mysli preukázanie, že do dispozičnej sféry a vedomia verejnosti a strán sporu sa dostalo oznámenie súdu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, a to prinajmenšom spôsobom zákonným, na takéto oznámenie obvyklým a legitímne očakávaným. Naplneniu týchto predpokladov pre ústavne súladný postup súdov pri verejnom vyhlasovaní rozsudkov konvenuje napr. oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (porov. sp. zn. II. ÚS 169/2019).

K uplatnenej námietke žalobcov, že súd im termín verejného vyhlásenia rozhodnutia neoznámil elektronicky na mailovú adresu, dovolací súd dodáva, že z obsahu spisu nevyplýva, aby žalobcovia výslovne o to požiadali v zmysle ustanovenia § 219 ods. 3 CSP. Len uvedenie mailovej adresy žalobcu 1/ v žalobe, resp. v odvolaní pri údajoch o adrese jeho bydliska, nespĺňa túto požiadavku. Postupom odvolacieho súdu pri verejnom vyhlásení rozsudku nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nie je dôvodný.“

40. K námietke sťažovateľov, že krajský súd bol na odvolacie konanie povinný aplikovať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, najvyšší súd uviedol, že táto námietka nebola dôvodná a odvolací súd postupoval správne v súlade s princípom okamžitej aplikability ustanovení Civilného sporového poriadku na všetky začaté i prebiehajúce konania v súlade s princípom justifikácie procesných úkonov.

41. K námietke sťažovateľov o nesplnení všeobecnej poučovacej povinnosti zo strany okresného súdu, pričom sa s touto námietkou sťažovateľov nevysporiadal ani krajský súd, ústavný súd konštatuje, že z obsahu súdneho spisu okresného súdu je zrejmé, že sťažovateľ a sťažovateľka boli okresným súdom poučení o procesných právach a povinnostiach v predvolaniach na pojednávania na 10. apríl 2015 (č. l. 36)

a na 22. marec 2016 (č. l. 91) a sťažovateľka aj v predvolaní na pojednávanie na 16. október 2015 (č. l. 44), a preto sa tvrdenie sťažovateľov v ústavnej sťažnosti o tom, že „*ani do vydania rozsudku sťažovatelia neboli riadne poučení o ich procesných právach a povinnostiach, napriek tomu žalovaná... bola riadne poučená...*“, javí ako špekulatívne a zneužívajúce ochranu procesných práv, inak povedané, ako konanie, ktoré nepoužíva ochranu.

42. Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom uznesení zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľov odmietnuť ako neprípustné, pričom sa ústavne konformným spôsobom vysporiadal so všetkými dovolacími námietkami sťažovateľov. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Postup najvyššieho súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za taký, ktorým by došlo k popretiu podstaty, zmyslu alebo účelu vo veci sťažovateľov použitých procesno-právnych noriem (upravujúcich prípustnosť dovolania v civilných sporoch).

43. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 38 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, a preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

44. Rovnako ako v prípade namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd nezistil ani porušenie práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. Uplatňovanie práva na účinný prostriedok nápravy vyplývajúceho

z čl. 13 dohovoru musí totiž nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie ESLP z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, sp. zn. IV. ÚS 325/2011 a sp. zn. I. ÚS 538/2013).

45. Citovaná judikatúra ESLP potvrdzuje zrejmú súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje, a keďže ústavný súd zistil, že k porušeniu práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru nedošlo, nemohol dospieť ani k záveru, že by najvyšší súd porušil právo sťažovateľov zaručené čl. 13 dohovoru, a preto aj v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

46. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu